

VJACSESZLAV KURICIN

Karácsonyi történet

A „SZIRIN ELBESZÉLÉSEI” CÍMŰ CIKLUSBÓL

A szerzőtől

„A karácsonyi történet” című novella az egyik mellékterméke annak a húsz éven át tartó (és úgy tűnik, ezzel véget is érő) munkámnak, amelyet Vlagyimir Nabokov életének és műveinek szenteltem, és amely egy vaskos könyv formájában fog napvilágot látni. Ez esetben a „mellék” nem „másodrendű”, hanem „párhuzamos” jelentést takar. Mint kiderült, Vlagyimir Vlagyimirovics kolosszális életművének elolvasása olyan benyomásokat keltett bennem, amelyek nem, hogy egy kötetben nem férnek el, de egy műfajba sem suvaszthatók bele. Egyszerűen van, ami nem fér bele a tudományos, de még a kvázi-tudományos „diskurzus” kereteibe sem. Az olvasás egyes tanulságait okos dolog lenne olajfestményen megörökíteni, vagy filmet készíteni belőlük. Ezek az eszközök azonban, sajnos, nem állnak a rendelkezésemre. Egy elbeszélés sorait azonban átjárja az elillanó, titokzatos szirénszellem, amelyet nem képes a kutatás szivárvány lombikjaiba zárni – ezért próbálkozom ezzel a formával.

Álmaimban egy egész könyvnyi történet bontakozik ki előttem, amelyben ugyanazok a szereplők (orosz lakosok és német vendégek), illetve, ugyanaz a cselekmény helyszíne (Berlin, ahol Vlagyimir Szirin elbeszéléseinek az oroszlánrészre is játszódik, itt még egy zárójelet kell tennünk magyarázat gyanánt – ugyanis Nabokov ezen az álnéven publikálta prózáját külföldön a harmincas-negyvenes években.) Tehát ez amolyan szirini tematika és szirini stilisztika, „játék Szirinnel”. Lehetőségem volt ezeket az elbeszéléseket egy igen szívélyes hallgatóság előtt felolvasni, és a minőséget érintő kérdéseket leszámítva, amelyeket ebben a projektben taglalni alapvetően nem érdemes, a következő kritikát kaptam: a műzsám mintha túlságosan is jóindulatú lenne. Ezzel szemben, Szirin hőseinél, függetlenül az írás végtelen finom szövetétől, általában minden dugába dől. Nem állítom, hogy teljesen egyetértek ezzel a tézissel, de azért szem előtt fogom tartani a jövőben.

Hatalmas, sárga masinák zavarják meg meseváros nyugalmát! Apja biztosította róla, hogy a kis városka néhány nap múlva kinő majd a földből, most azonban mindent elleptek ezek a gépek, mint hatalmas csőrű, nagy madarak... talán nem tudják, hogy egy várost terveztek ideépíteni?

Izgatott sugdolózás keveredett az izzadt folyosói éjszakába. Velka felriadt, hirtelen felült az ágyában, a homlokára csapott, majd halkán suttozta: „A teringettét!”

Hiszen nyilván azok a masinák fogják a mesevárost felépíteni. Hiszen nem gomba az, vagy fa, hogy csak úgy magától kinőjön a földből. Velka még nagyon aprócska volt, és bár színötös az iskolában, sokszor nehezebbre esett megérteni a legegyszerűbb dolgokat. Vagyis megértette őket, csak nem fogta fel rögtön. „Tompagyú”, szokták mondani. Igaz, azért annyira nem volt már kicsi, mint, ahogy a nagymamája gondolta, aki egyébként nem volt hajlandó elfogadni, hogy a színház zöld épülete mellé halmozott barna, kérges edények a Szadko című opera díszletéhez tartoznak, amelyet Velka pókhendi unokatestvérével, Kszanával együtt látott.

Beköszöntött az ősz, szerte a városban kialakították a viharjelző léggömböket, a színház mellett pedig aranylevél-lavinát gurítgatott a szél. A levelek megtépták a díszletet, majd alámerültek a Krjukovij csatornába, ahol a hidegre fittyet hányva, ott pöfékeltek egy turistahajó. Az idegenvezető tenorja elhallatszott hozzájuk is: „A mi városunkban csak magának Alekszandr Szergejevicsnek kétszáz címe van.” A mama egészen mulatságos... Mintha Velka nem értene, hogy a díszletet külön kartonrészekből rakják össze, nem pedig csak úgy kinő a falból. Ahogyan a meseváros sem nő ki csak úgy magától a téren.

Másnap hazaindultak ebédelni, de Velka észrevétlen a városháza felé terelte magukat. Anyja nem figyelt, olyan erősen szorította Velka kezét, hogy szinte már fájt (a fiú megmozgatta a kézfejét, hogy enyhítsen a nyomáson), és hagyta, hogy leterítsék az útról: csak a városházához érve lepődött meg, hogy a másik irányból érkeztek az utcájukhoz. A masinák felfelé nyújtogatták csőrüket, amelyek Velka sejtése szerint igazából daruk voltak. A téren mindenfelé barna, bordázott fatáblakötegek heverték, mikor Velka elment az egyik rakás mellett, hanyagul megkopogtatta a fát, majd felnézett az anyjára:

– Bódékat fognak építeni. – A mama bólintott. Arca kimerült és borús volt, az orra mintha megnyúlt volna.

– Közeledik az ünnep – mondta Velka.

– Az ünnep még odébb van... másfél hónap – válaszolta az anyja. – Meglásd, addigra meggyógyulsz. Mindenfelé mászkálunk majd, elmegyünk a cirkuszba is.

– Meg hokimeccsre, apa megígérte – mondta Velka.

– Rendben.

– De a vásár már megnyílik egy hónappal az ünnep előtt.

– Körülbelül.

– Apa azt mondta, hogy pontosan egy hónappal előtte.

– Rendben, tehát közeledik az ünnep.

A vitrinekből foltos rénszarvasokon ülő Télapók – itteni nyelven a Mikulások – integettek. Amikor Velka elrepült Pétervárról, még nem készültek fel az Újévre a boltok. A fiúnak mostanában alig volt étvágya, elmajszolt néhány lepényt, amelyet a jólelkű, ám mindössze tíz orosz szót ismerő Klára néni sütött, aztán visszamászott az ágyába, és lehunyta a szemét. Szemhéja mögött fürge foltok cikáztak fel s alá, mint valami Télapó nélküli rénszarvasfogat, újra és újra. Velka erősen megdörzsölte

a szemét, bár ezt megtiltották neki, de a varázslatos képek olyan erővel tomboltak a fejében, ezüstös-higanyos, körkörös legyezőt mintázva, mint valami képernyőkímélő! A számítógépnél nem lehetett sokáig ülni, pihenés után egy fél óra tévzés volt engedélyezett. Tegnapelőtt megnézte egy film elejét, amely egy orosz-lánkölyökről és egy marslakóról szólt. Aztán tettek egy sétát az anyjával a templomnál, ahol a puha, fekete aszfaltot ezüstös dér lepte be. Rőt Lukas megint focilabdával érkezett, amelyet egyenesen a templom falának rugdostak. Az anyja először meg akarta nekik tiltani, de aztán látta, hogy minden gyerek ezt csinálja. Velka alig beszélt németül, csak ősszel, a második osztályban kezdődtek a nyelvórák, de Lukasszal rögtön összebarátkoztak. Lukas hozott még magával egy apró, ám annál okosabb zseblámpát: nem csak a templom egyenetlen köveit tudta vele megvilágítani, fehér, sárga vagy vörös fénnel; a lámpa reagált a hangjára is: „Rot!” – mondta Lukas, vagy „Gelb!”, és a zseblámpa engedelmeskedett.

Ugyanaznap, vagy talán a következőn, mikor Velka a tankönyvét bújta vacsora előtt, rálelt egy versikére a szöveggyűjteményben, amelyet nemrég kívülről mondtak fel az apjával.

*Iván Kalapácsovics vadászatra ment,
csatlakozott az uszkárja, ki a kalapácsot meglátta,
lenyelte azt egészbe, és a mocsár elnyelte.
A kerítés meg tönkrement...*

A versikét egy kérdés követte: „Milyen módon jeleníti meg a szerző a hős nevét?” Velkát hirtelen elfogta a honvágy, hiányzott neki Pétervár, az egész osztálya, a padtársa, Mitya Korocskin, és Mitya nővére, Ljuda, aki pont Velka előtt ült, és akinek egész első alatt meg akarta húzni a copfját, bár végül sose tette, de most szeptemberben végre meghúzta, mire Ljuda megpördült, és hegyes ceruzáját erősen belebökölte Velka karjába. Szigorú tekintete cikázott, bár abban a pillanatban nem is nézett Velkára, csak bökött.

Minden gyerek irigykedett rá, hogy elutazott Berlinbe, főleg most, hogy közeledik az Újév, és a német utcákon megjelennek a mesés karácsonyi vásárok. Egyszer Henrietta Davidovna mutatott egy filmet az osztálynak ezekről a vásárokról, és Velkának egészen megdobbant a szíve, amikor meglátta a nagy fenyőkoszorúkat, a vörös arcú embereket vörös sapkában, amint szürcsölik a forró teát, a nyalánkságokkal és kolbászokkal teli faragott bódék között.

Velka tudta már, hogy karácsony idején a világon egészen egyedülálló kolbászokat készítenek Németországban, néhány akár másfél méter hosszú is lehet. Az anyni, mint két iskolai vonalzó egymás mellé téve. Apa egykor megígérte, hogy elviszi Velkát Berlinbe a következő nyáron – és valamikor karácsonykor is. Aztán minden összekavarodott, és rögtön, már az első negyedév után ideutaztak. Velka lassan húzta a ceruzáját a papíron, és arra gondolt, hogy talán Mitya és Ljuda már nem is em-

lékeznek rá, hogy talán Mitya azóta már új padtársat kapott. Eszébe jutott az iskolaudvaron helyreállított fiú szobra, amint lábujjhegyen áll egy hegyen, és elszántan a távolba mered. Velka megmozgatta a vállát, hátrahúzta a lapockáit, mintha szárnyak lennének, a magasba nyújtózkodott, majd egy kövér, vörös vércsepp hullt az uszjár képére a könyvben, és minden elhomályosult. Anyja odafutott, korán ágyba tették, hamar el is aludt, de éjszaka felébredt, és sokáig forgolódott a kényelmes párnák között. A folyosóról beszüremlett egy halovány fénysugár, és az utcán is elhaladt néhány autó, lámpáik éles fénye felkúszott a plafonra. A fiú szerette volna elérni, hogy a két fénysugár találkozzon és egybeforrjon, de csak nem sikerült!

Velka már mindennap megkérte az anyukáját, hogy a kezelés után a városháza irányába menjenek haza. Négy sor, egy kaptafára készült bódé épült a bordázott fatáblákból, és az egyik reggel már fenyőfa ágak és vörös szalagok díszítették őket. A következő nap az egyik ajtón megjelent egy felirat: „KAKAÓ”, egy másiknak a tetején pedig egy asztal teáskannával, majd néhány nappal később a bódénál egy szedett-vedett gnóm család üldögélt egy tál mézeskalács mellett – pontosan olyan sütemények voltak, mint amivel Klara néni tömte tele Velkát. Velka már egyáltalán nem evett édeset, egy héttel korábban mondhatni mézeskalács-mérgezést kapott, hiszen olyan puha bézs az alja, és olyan finom a csokoládé teteje. Befalt vagy négyet, és utána órákig émelygett.

Velkát egyre ritkábban vitték a templomi játszótérre. Az apjával inkább megszzebbre sétáltak el ebéd után, a vasúton túl elterülő kihalt parkba, amelyben volt egy kerek tó is, meg három emlékműszerű betonoszlop, és rengeteg fa – köztük vörös fenyő, legalábbis apa szerint, és tölgyek, ezeket Velka maga is meg tudta különböztetni a lehulló levelek és a termés alapján. Igaz, tölgymakkból csak kevés esett le, az is nedves és rohadt volt, ráadásul a beigért liba-hattyúk is hiányoztak a tóról.

– Talán elreptültek melegebb éghajlatra?

– Nem tudom, lehet, hogy van itt nekik valami menedék a környéken.

A hulló, testetlen hó az ember tenyeréhez érve elolvadt: Velkának volt zsinegre kötött kesztyűje, ami bele volt varrva a kabátjába, de az apja úgy gondolta, hogy ilyen időben nem kell kesztyű. Az esti tanulás elmaradt, Velka korán ágyba került, és hamar elaludt egy hangoskönyvet vagy apját hallgatva, aki *A kis haramia kalandjai* című könyvből olvasott fel.

Televíziót sem nagyon néztek már, néhanapján apa megnézett egy focimeccset, ha az orosz válogatott játszott, közben elégedetlenül pufogott, és fel-felkiáltott, hogy „A teringettét!”. Velka egy darabig nézhetette vele a meccset, de nemsokára elküldték aludni, és mindenki elégedetlenkedett. Velka aggódott apjáért, akinek egyáltalán nem tetszett a meccs (Velka nem nagyon fogta fel a játékot: mármint értette ő, hogy mi az a gól, és hogy mi haszna van, de nem nagyon vette a szívére.). Később behallatszott anyja korholása is a résnyire nyitott ajtón: „Hogy vagy képes focit nézni...” Apja azonban csak krárogott válaszul, majd szó szót követett, és a vita elburjánzott, mintha festéket fröcsköltek volna szét a falon.

A következő nap Velka és az apja megálltak a parkba vezető úton, és figyelték a vonatokat a hídról. A szerelvények nem messze a hídtól bukkantak elő a kanyarból, a vonatokat már messziről hallani lehetett, de a kanyar előtt volt egy vízmosás, amelyet havas örökzöld borított be. Tapsolással kellett megsaccolni, hogy mikor tűnik elő a gőzmozdony. Az első két kört az apja nyerte, aztán egy darabig nem jött vonat, leszállt az éj, a vöröses hold alábukott a gyapjas fellegekben, mint egy karácsonyi dísz. Velka gondolatban elkalandozott, eszébe jutott a gyerekkora, amikor együtt díszítették a nagymamájával a karácsonyfát, és a mama egyszer elejtett egy hatalmas, hófehér karácsonyi gömböt. A dísz ezer darabra tört szét, és a mama egészen furcsa hangon felkiáltott, vagy inkább felsikított... Pontosan így visítózott a pökhendi Kszana is, mikor a noszovkai dácsán Velka ráhajított egy élő békát. A nagymama karjaiba vette a kisgyermek Velkát, leültette a díványra, és elszaladt seprűért, ekkor azonban alig észrevehető füst jelent meg a fellegekben, és Velka érezte, ahogy a lába alatti híd földéjében egyre erősödik a morajlás, úgyhogy összezecsapta tenyerét, apja elkésett.

A mozdony hangosan füttyült, és a hídról be lehetett látni a kabinok vörös belsejébe, ahol egy hasonlóan vörös, félmeztelen kazánfűtő-vitéz gürcölt, alig elférve a szűk fülkében.

– Apa, majd utazunk vonattal?

– Majd elvonatozunk Potsdamba. Nincs messze, alig egy óra. Meggyógyulsz, és máris indulunk.

– És valahova messzebb? Azt ígérted, hogy messzebb is megyünk...

Velka már háromszor járta meg a Pétervár–Nyizsnij Novgorod utat vonaton, oda-vissza, és nagyon tetszett neki, ahogy a vonat lassan eltávolodik a fényben úszó perontól, amely tele van tálcát hordozó, tátott szájú kereskedőkkel; tetszett neki a vagonajtók könnyed szisszenése, a teáscsésze csörömpölése a csészealjra, amelyeket, apa szerint, már csak a hosszú vonatutakon használnak. Szerette, ahogy a kanyargó mezei út keresztezi a síneket, és a sorompónál vesztegelő morgó motorost, vastag szemüvegében.

– Messzire? Most nem tudunk messzire utazni... Nemsokára haza kell mennünk. Talán majd nyáron.

– És nyáron visszajövünk ide?

– Valószínűleg. Még nem tudom pontosan. Egyelőre sétálgassunk Berlinben. Még néhány nap, és felépülsz, aztán majd sokat kóboroghatunk. Felmászunk a TV-toronyba, onnan az egész várost lehet látni!

– És a hokival mi lesz?

– Hiszen nem vagy egy nagy szurkoló... De ha akarsz, elmehetünk egy hoki-meccsre. Velka valóban nem volt egy nagy sportőrült, de Ljuda és Mitya bátyja hokizott, ezért akart kimenni egy meccsre Berlinben, hogy később mesélhessen róla.

– Apa, megígérted, hogy veszel egy Berlin-térképet.

– Igen-igen, a térkép, mindenképp.

- Vegyük meg még ma!
- Rendben, úgyis van egy bolt a közelben.

Rögtön az érkezésük után szerettek volna beszerezni egy térképet. Berlinben Velka egyből könnyebben vette a levegőt, és mikor a magas, szemüveges főorvos közbeszúrt a beszélgetésbe egy „naden jóh”-t, az egész család elment az állatkertbe. A bejáratnál volt néhány légiiesen ugrádozó kecske, mintha számítógéppel készült volna az összes, az egyik fa mögül pedig kidugta a fejét egy jól megtermett zsiráf, és vetett egy szigorú pillantást Velkára. A fiúnak görcsbe rándult a gyomra, mint még sose, és elvesztette az eszméletét, csak este ébredt fel az ágyában, a rózsaszín plafon alatt különböző arcok jelentek meg és tűntek el: Klara nénié, anyáé, egy ismeretlen bajuszos férfié, és végül a zsiráf ravasz fizimiskája: ezután búcsút mondtak a messzi kirándulásoknak, és vele együtt a térképnek is.

Este Velka felfegyverkezett nagyítóval, vonalzóval és ceruzával, majd szétnyitotta a térképet. Mostanában kedvet kapott a vaskos, pétervári atlasz nézegetéséhez, amelyet az apja kapott jó munkájáért. Minden egyes térkép megismétlődött egy az úrból – egy műholdról – készült fénykép formájában. Velka felismerte az udvaron lévő játszótér az egyiken, igaz, az anyja állította, hogy az csak egy felhő árnyéka, és hogy egy játszótér máshogy nézne ki. Ebből a térképből tudta meg Velka, hogy a Kazanszkij-szigeten lakik (még apja, anyja és a nagymamája sem tudta ezt!), Mitya és Ljuda azonban, akik egy apró hídon túl laknak, alig öt percre, már a Kolomenszkij-sziget lakói. Amint belekezdett a szövevényes utcák és az apró német betűk kibogozásába, rögtön megszéldült, elöntötte a fájdalom, és könnyezni kezdett a szeme... Ennek dacára sikerült részletesen feltérképeznie Klara néni házának a környékét, és észrevette, hogy a parkon túl, ahová apjával járni szoktak, van egy erdő és egy nagy tó, azon túl pedig egy hokipálya!

- Igen, ez az. Még út is vezet oda. Viszont legalább másfél óráig tart odajutni.
- Anya azt mondja, hogy hamarosan jobban leszek.
- Igen, igen, biztosan így lesz.
- Nézd, csak egyenesen kell menni a híd után, nem kell letérnünk az útról.
- Igen, akkor úgy megyünk. – Ekkor az apja hangja elakadt, arca elvörösödött, megköszörülte a torkát, köhögött, majd kiszaladt a szobából.

A városházi meseváros minden bódéjánál pezsgett az élet, a falakat girlandokkal díszítették, a tetőkön varázslatos népséggel lehetett találkozni: amott magányos angyal lógatta az orrát; lejjebb egy szürke jávorszarvas húzott maga után két Télapót egy szánon; amott egy kockás mellénybe bújtatott mókus diót rágcsált (illetve csak készült rágcsálni, de apa azt mondta, hogy majd akkor indítják el a felhúzó játékot, ha beindul a vásár); egy róka és egy farkas pedig gyanakodva várta, hogy kiderüljön, mi is az ő szerepük ebben a kitalált világban. Mindenütt kék kabátba bújt munkások mászkáltak fel-alá szerszámaikkal, fekete-kék csöveket és tömlőket húztak maguk után, az egyik bódé tetején pedig egy Velkánál alig idősebb, vidám fiúcska ült, nagy csavarhúzóval a kezében. A következő esti séta közben Velka észrevett

a városháza mellett egy félreeső emelvényt, amelyen két, hatalmas, terepszínű oszlop emelkedett, kiköpött úrrakétának néztek ki. Apjával közelebből is megvizsgálták, és rájöttek, hogy egy kartonkastély két tornyát látják, amelynek reggel kezdtek az összeszerelésébe. Velka újra megpillantotta azt a keshedt, kócos fiút, kigombolt kabátban, még sapka sem volt rajta: buzgón rohangált a munkások között, és most is valami szerszám volt a kezében.

A reggeli, orvoshoz tett látogatások abbamaradtak, ám Velka elfelejtett bevinni néhány saját játékot, cserébe a gyerekszobából elhozott plüssmackóért és teknősért, amiket más gyerekek hagytak ott. Anyja azonban azt mondta, hogy lesz még alkalma pótolni a játékokat. Velkának fájt a hasa, jobban, mint általában, és egyre gyakrabban kellett meglátogatnia a mosdót, amely a lakáshoz képest magasabb szinten épült, fel kellett menni három lépcsőfokot, maga a WC pedig még egy lépcsőfokkal magasabban volt, felette a plafon alatt apró ablak, amelyen túl látszott a tiszta, kék ég, és behallatszott a madarak éles visítozása. Az egyik egyszer megpróbált berepülni a kis ablakon keresztül, amikor Velka épp a WC-n trónolt, de nem sikerült neki átfúrnia magát, úgyhogy csak krákogott, és csapkodott a szárnyával, egy gyűrött tollat hullajtott Velka térdére, amely nedves volt és bűzlött, Velkát pedig elfogta a hányinger.

Anyja elmagyarázta, hogy azért vannak fájdalmai, mert kevesebb orvosságot kap: Velka a gyógyulás útjára lépett, egy kicsit türelmesnek kell lenniük, még néhány kezelés, és minden rendben lesz. Velkának már éjszaka is WC-znie kellett, néha akár kétszer is. Klara néni hozott egy fém éjjeli edényt, amelynek csorba oldalán egy félig lekopott darázs képe látszódott. Végül az edényt leselejtezték, és Velka anyja átköltözött a fiú szobájában lévő díványra, éjszakánként elkísérte a WC-re, és a szomszédos fürdőszobában várakozott. Velka egyszer félálomban ment ki a mosdóba, és a WC-n ülve újra elsenderült, közben pedig mintha az anyja énekelt volna. Vontatott, idegen, de mégis a saját, mély hangján énekelt, valamit egy éjszakai folyóról, amelyen koszorúk úsznak lefelé, és arról, hogy egy hajadon kamillából koszorút fon... Velka felriadt: az anyja valóban énekelt az ajtón túl, közben valaki leoltotta a lámpákat a mosdóban, és meleg, nehéz sötétség telepedett a helyiségre, csak a kis ablakban villant fel egy-egy sárga folt. Velka úgy érezte, az anyja hangja a kozmosz mélyéről érkezik, mintha épp kozmikus kalózok rabolnák el, és hurcolnák az világmindenség mélyére – ekkor felkiáltott.

Egy estével korábban Velka épp a szobájában pizsmogott a gyurmájával, amikor véletlen kihallgatta a szülei beszélgetését, egy mondat leszakadt a párbeszédből, és egy szellő hátán berepült a szobába. „Herr Weiss azt mondja, hogy harminc százalék az esélye.” „Az elég lesz.” Hallatszott apja magabiztos, szigorú, ám mégis idegen hangja. A szülei beszéde mintha megváltozott volna az elmúlt napokban, hangjuk egyszerre volt hangosabb és halkabb, mintha eltört, aztán pedig megjavult volna a hangerő-szabályozójuk. „Harminc százalék – az sok. Elég lesz, menni fog neki, erős gyerek.”

Velka akkor nem fogta fel (az a fránya tompa agya!), hogy ki az „erős”, matematikából azonban jó volt, a legjobb az osztályában, és pontosan tudta, hogy harminc százalék – az nem sok. Meg is akarta mondani az apjának, de a gyurmafigura (Velka egy TV-tornyot formázott ki belőle) összeomlott a kezében, és az alsó, körülbelül harmincszázaléknyi alapra hullott a felső, elvékonyult gyurmaoszlop, majd az idő is összeomlott vele, és csak ebben az éjsötét WC-ben simult ki újra, mint amikor viszapattan egy erős rugó. Velka is és az anyja is kiabált: ő is elszenderült és álmában dalra fakadt. A napok összefolytak, Velka sokáig aludt ebéd után, csak alkonyatkor ébredt fel, már nem voltak hosszú séták a vasúthoz, közben a városházához pedig mintha valaki odaálmodott volna egy Mikulást, ami akkora volt, mint a kartonkastély. A boltok kirakatain százalékok különböző feliratai jelentek meg – farkacskákkal és szarvacskákkal, pirosak és zöldek; Velka megpróbálta őket összeadni, de az összeg hamar elérte a százat, aztán az ezret, és Velka belezavarodott a számolásba.

Klara néni konyhájában egy nagy kalendárium lógott a falon: Velkával már néhány nappal korábban bejelölték kékkel azt a hétfőt, amikor – egy hónappal az ünnep előtt – megnyílik a karácsonyi vásár. Az anyja épp belépett a konyhába két doboz különböző fajta – egy kék és egy zöld – tejjel a kezében.

– Anya, mi lesz még a vásáron? Félméteres kolbász biztos...

– Ha jól emlékszem, lesz még csokiba mártott banán, egyből ki is próbálhatjuk! Meg rengeteg játék. Angyalok, bábbetlehem...

– Bábbetlehem? Az micsoda?

– Már nem emlékszel? Hozd ide azt a könyvet!

A kalendárium mellett lógott egy ósdi kép: egy család ült egy mezőn, egy égő ház mellett, de a család boldog volt, mert mindenkit sikerült kimenteni a tűzből; a kisfiú kezében egy kutya, a kislány kezében valami kisebb – egy macska kucorgott. Apja, anyja és Klara néni hirtelen heves vitába kezdett németül a késsel bejelölt hétfőről, Velka nem értette, hogy miről van szó, ki kinek az oldalán áll. Az emberek néha minden ok nélkül összevesznek, egy pillanat alatt, egyszer Ljuda és Kszana is összekapott Velka születésnapján, éppen, csak megismerkedtek, de már fújtak is egymásra, majd Kszana nekihazította egy gombolyagot Ljudának, az letekerődött, és Velkának fogalma sem volt, hogyan tudná kibékíteni őket, úgyhogy hagyta, hogy ők maguk rendezzék el az affért.

Vasárnap reggel anyjának és apjának volt némi elintéznivalója, ezért Klara néni kíséerte el Velkát – akinek megint fájt a gyomra, és könnyezett a szeme – a mesevárosba. Már minden készen állt, egyes bódéknál már zajlott a multság, az ablak-szárnyak tárva-nyitva voltak, a kereskedők kipakolták a másnapra szánt portékájukat: az egyiknél különböző formájú és színű csillagokat lehetett vásárolni (voltak ott sima kartoncsillagok, meg olyanok is, amiknek a közepén lámpa égett, üvegcsillagok, de még vascsillagok is, amiket mintha egy lovagról szedtek volna le), a másikonál kötött sapkákat és sálakat árultak, és volt olyan bódé is, amely kristályáru csillogásával és csengésével volt tele. A város minden részén diótörők tátogatták

szájukat, megjelent egy a bódéknál kisebb kiosk is, valószínűleg tegnap hozták, az ablakában egy halom bögre állt, amire a városháza és az előtte felállított karácsonyfa képe volt rajzolva; a városháza nagyon hasonlított az eredetire, a karácsonyfa viszont gyenge utánzat volt. Az igazi ott magasodott, akár egy kastély, tele volt aggatva holdakkal és csillagokkal, vörös és fehér szalagokkal, és dinnyeméretű gömbökkel. A világ széle elmosódott és zavaros volt, mint az elmúlt napok mindegyike, de magát a karácsonyfát Velka tisztán és élesen látta maga előtt, a betegség nem torzította el: olyan volt, mintha még mindig nőne, lélegzetelállító látványt keltett, ahogy az ég felé tört.

A szüleivel a házuknál találkoztak, gyorsan jöttek nagy, fehér csomagjaikkal; apja a szokásosnál is görnyedtebb volt, talpig feketében, cilindere majd le nem esett a fejéről, olyan veszélyes szögben hajolt a föld felé. Anyja, éppen ellenkezőleg, enyhén hátradőlve, kezeit a hideg elől a muffba rejtve, ügyetlen lépegetett szattyánbőr csizmájában.

– Holnap kezdődik a vásár! – kiáltotta Velka. – Apa, anya, rögtön reggel kimegyünk, ugye?

– Nem, nem – rázta a fejét az apja. – Reggel még kezelésed van. Nem tudunk egyből vásárolni, majd este.

– De azt mondtad, hogy rögtön kimegyünk – zavarodott össze Velka, és érezte, hogy a szája remegni kezd.

– Hiszen egyből kimegyünk, rögtön a kórház után... Már majdnem teljesen felépültél, már csak a legfontosabb maradt hátra... nemsokára, ne aggódj.

– Velka nem aggódik. Ugye?

Természetesen nem aggódott, a vasárnap hamar elröpült, szinte észre se vette. Megengedték, hogy TV-t nézzen, és a számítógépet is bekapcsolhatta, de Velka inkább csak a lakásban ténfergett, néhányszor meglátogatta a mosdót, még akkor is, amikor nem is kellett neki, és kibámult az ablakon... Meglepetésére, estére egészen visszatért belé az élet, degeszre ette magát tésztából és narancsszínű halból, ráadásul maga facsarta rá a levét az egyébként utált citromból. „Holnap” – mondta apja a telefonba a folyosó sötétjében. Az ósdi falióra kimérten szaggatta az időgerezdeket, megjelent egy kövér, csíkos macska, és bekukkantott a résbe, ahol általában a kakukk bujkál, ennél az óránál azonban nem talált semmit, csak egy sima rugót. Hiszen nincs is macskájuk, ó, persze, Klara néni szomszédjai rábízták két hétre ezt a kandúrt, míg nyaralnak. „Majd összebarátkoztok.” Hallgathatsz hangoskönyvet, vagy olvashatsz, de ne sokáig, holnap korán kell kelniük. „Holnap” – hallatszott újra a folyosóról, és Velka maga is félálomban arra gondolt: „Holnap!” – majd elmosolyodott. Az ajtó megnyikordult, a macska átsuhant a fakó fénysugáron, és nekidörögölözve valaminek elsurrant.